

Sygn. akt **XXVII Ca 3885/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny-Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Adrianna Szewczyk - Kubat
Protokolant:	st. sekr. sąd. Agnieszka Ślebzak

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. S., M. P., J. G., B. P., G. S., M. G. i K. P.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 12 lipca 2016 r., sygn. akt II C 3820/15

1. oddała apelację;

2. zasądza od R. S., M. P., J. G., B. P., G. S., M. G. i K. P. na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. kwoty po 514,28 (pięćset czternaście 28/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

SSO Adrianna Szewczyk - Kubat

Sygn. akt **XXVII Ca 3885/16**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 października 2015 r. R. S. wniósł o zasądzenie od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty 400 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 października 2015 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W dniu 28 października 2015 r. pozew o zasądzenie od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty 400 euro wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 9 października 2015 r. do dnia zapłaty i kosztów postępowania z tytułu opóźnienia lotu na trasie W.-H. zaplanowanego na dzień 20 września 2015 r. wnieśli również K. P., J. G., B. P., M. P., M. G. i G. S..

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 10 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu wniesionego przez R. S..

Nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 12 listopada 2015 r. Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwów wniesionych przez G. S., M. P., B. P., J. G., K. P..

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 16 listopada 2015 roku Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu wniesionego przez M. G..

Pozwany skutecznie wniósł sprzeciwy od powyższych nakazów zapłaty, każdorazowo zaskarżając nakaz zapłaty w całości i wnosząc o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2016 r. w sprawie II C 3820/15 Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie powództwa oddalił i zasądził od R. S., G. S., M. P., M. G., K. P., J. G. i B. P. na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. kwoty po 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwoty po 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w wyniku następujących ustaleń faktycznych i rozważań prawnych Sądu Rejonowego:

R. S., G. S., M. P., M. G., K. P., J. G. i B. P. wykupili wczasy w Biurze (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w H. w okresie od dnia 20 września 2015 roku do dnia 27 września 2015 roku. w dniu 20 września 2015 r. mieli odbyć lot nr (...) z W. do H..

W dniu 20 września 2015 r. lot nr (...) z H. na lotnisko we W. uległ ok. 14-godzinnemu opóźnieniu. Do wykonania lotu zaplanowany był samolot (...) o znakach rejestracyjnych (...). W dniu 20 września 2015 roku miał wykonać następujące bezpośrednio po sobie loty: z P. do H., z H. do W., a następnie z W. do H.. Dwa poprzedzające loty odbyły się bez zakłóceń, jednakże po locie z H. do W. pojawił się komunikat oznaczający usterkę pokładowego radaru pogodowego. Pomimo usterki załoga otrzymała zgodę na odbycie rejsu (...), który rozpoczął się z godzinnym opóźnieniem. Dopuszczenie samolotu wiązało się z ograniczeniem w postaci braku możliwości wykonywania lotu na trasie, na której były prognozowane zagrażające lotu zjawiska pogodowe. Trasa przelotu została zmieniona, by ominąć chmury burzowe. Jednakże doszło do gwałtownego pogorszenia się warunków pogodowych w południowej części W., tj. odnotowano wytworzenie się ognisk kłębiastych chmur burzowych, co zmusiło kapitana statku do podjęcia decyzji o nieplanowanym lądowaniu na lotnisku R.-F..

Pismami z dnia 8 października 2015 roku R. S., G. S., M. P., M. G., K. P., J. G. i B. P. wezwali (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. do zapłaty odszkodowania w wysokości po 400 euro w terminie 3 dni z tytułu opóźnienia lotu (...).

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie zgromadzonych w aktach sprawy dokumentów i zeznań świadka P. K..

Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zagadnienia dotyczące możliwości dochodzenia odszkodowania za odwołany lot uregulowane zostały przepisami unijnymi i zawarte są w rozporządzeniu nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającym wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającym rozporządzenie nr 295/91 (dalej: „rozporządzenie nr 261/04”).

Jak orzekł Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku w sprawach połączonych C-402/07 i C-432/07, „Artykuły 5, 6 i 7 rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że do celów stosowania prawa do odszkodowania pasażerów opóźnionych lotów można traktować jak pasażerów odwołanych lotów oraz że mogą

oni powoływać się na prawo do odszkodowania przewidziane w art. 7 tego rozporządzenia, jeżeli z powodu tych lotów poniosą stratę czasu wynoszącą co najmniej trzy godziny, czyli jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu. Niemniej takie opóźnienie nie rodzi po stronie pasażerów prawa do odszkodowania, jeżeli przewoźnik lotniczy jest w stanie dowieść, że odwołanie lub duże opóźnienie lotu jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich racjonalnych środków, to jest okoliczności, które pozostają poza zakresem skutecznej kontroli przewoźnika lotniczego”.

Mając na uwadze związanie sądów krajowych wykładnią aktów Unii Europejskiej sformułowaną przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości, wyżej przytoczone regulacje stanowią normatywną podstawę roszczenia powodów.

Sąd Rejonowy podkreślił, że w myśl art. 6 k.c., strona wywodząca z danego faktu skutki prawne powinna fakt ten udowodnić. Udowodnienie faktu, że powodowie stawili się na przedmiotowy lot i go odbyli, co zostało zanegowane przez pozwanego, było niezbędne do wykazania legitymacji powodów do dochodzenia odszkodowania w trybie powołanych wyżej przepisów. Powodowie powinni wykazać, że nie tylko posiadali potwierdzoną rezerwację na dany lot, ale też że stawili się na odprawę pasażerską.

W ocenie Sądu Rejonowego wystarczającym dowodem okoliczność odbycia lotu była karta pokładowa, czyli dokument, który jest wręczany podczas odprawy na podstawie, którego pasażerowie wpuszczani są następnie na pokład samolotu. Jednakże powodowie nie przedstawili tego dokumentu, a także nie udowodnili faktu stawienia się na odprawę w inny sposób, za pomocą np. dowodu ze świadków. Z tego względu Sąd Rejonowy powództwo oddalił jako nieudowodnione, nie rozważając przyczyn opóźnienia lotu nr (...).

Na marginesie Sąd Rejonowy odniósł się do wskazanych przez pozwanego przyczyn odwołania lotu. W niniejszej sprawie bezpośrednią przyczyną odwołania lotu była usterka pokładowego radaru pogodowego. Usterka ta z kolei doprowadziła do konieczności nieplanowanego lądowania na lotnisku R.-F., ponieważ w południowej części W. nastąpiło gwałtowne pogorszenie warunków pogodowych. Jednakże podkreślenia wymaga fakt, iż gdyby w samolocie nie wystąpiła wspomniana usterka, nie byłoby powodu do zmiany trasy lotu oraz podjęcia decyzji o nieplanowanym lądowaniu. W związku z tym Sąd Rejonowy uznał, że to nie warunki meteorologiczne stanowiły przyczynę opóźnienia lotu (...), lecz usterka techniczna, która nie stanowi nadzwyczajnej okoliczności w rozumieniu Rozporządzenia 261/2004.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli powodowie, zaskarżając go w całości. Na podstawie art. 368 § 1 pkt 2 k.p.c. zaskarżonemu wyrokowi zarzucili:

1. naruszenie przepisów postępowania tj. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny w sposób dowolny oraz uchybienie zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego mające wpływ na treść orzeczenia, poprzez uznanie faktu zakupu imprezy turystycznej, w ramach której powodowie zakupili jednocześnie bilety lotnicze i tym samym zawarcia umowy przewozu z liniami lotniczymi za niewystarczający do uznania, iż powodowie posiadają legitymację czynną do wytoczenia powództw;
2. naruszenie art. 233 § 2 k.p.c. polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny w sposób dowolny oraz uchybienie zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego mające wpływ na treść orzeczenia, poprzez nienadanie znaczenia dowodowego odmowie przedstawienia przez stronę pozwaną dowodu z list pasażerów znajdujących się na pokładzie samolotu wykonującego sporny lot;
3. naruszenie art. 355 § 2 k.c. polegające na nieuwzględnieniu zawodowego charakteru działalności pozwanej, a w konsekwencji pominięcie kwestii, że pozwana jako przedsiębiorcę obowiązuje wyższy miernik staranności niż osoby nie mającego takiego statusu, co skutkowało uznaniem przez Sąd, iż powodowie nie stawili się do odprawy, a w konsekwencji nie mieli legitymacji czynnej do występowania w przedmiotowej sprawie.

Z uwagi na powyższe wnieśli o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania I instancji oraz kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W piśmie procesowym z dnia 31 sierpnia 2016 r. powodowie M. G. i J. G. wnieśli o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci ich kart pokładowych.

W piśmie procesowym z dnia 24 sierpnia 2016 r. powodowie R. S. i G. S. wnieśli o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci ich kart pokładowych.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, oddalenie wniosków dowodowych oraz rozpoznanie apelacji na rozprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy uznał za prawidłową ocenę prawną i wnioski wyprowadzone przez Sąd Rejonowy w przedmiocie braku wykazania legitymacji czynnej po stronie powodowej.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy w oparciu o art. 381 k.p.c. oddalił złożone przez część powodów w apelacji wnioski dowodowe o przeprowadzenie dowodów z kart pokładowych na okoliczność posiadania przez nich rezerwacji na lot (...). Sąd II instancji nie miał wątpliwości, że dowody te były spóźnione. Bezsposornie bowiem, wobec kwestionowania przez pozwanego legitymacji czynnej powodów, powinność przedstawienia dowodu w tym zakresie istniała już na etapie postępowania przed Sądem I instancji.

Przechodząc do rozpoznania zarzutów apelacyjnych, Sąd Okręgowy zważył, że badanie legitymacji procesowej stron procesu, która stanowi przesłankę materialnoprawną jest obowiązkiem Sądu, który do kwestii tej odnosi się przed merytoryczną oceną sprawy. Przyznanie odszkodowania określonego w art. 7 Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 11 lutego 2004r. uzależnione zaś jest od spełnienia przez występujących z roszczeniem przesłanek wynikających z art. 3 ust. 2a, tj. posiadania potwierdzonej rezerwacji i wykazania stawienia się powodów na odprawę pasażerów, co istotnie byłoby potwierdzone przez złożenie karty pokładowej, czego niewątpliwie powodowie, zgodnie z rozkładem ciężaru dowodów wyrażonym a art. 6 k.c., nie uczynili przed Sądem I instancji.

W tym zakresie Sąd Okręgowy nie dopatrył się naruszenia art. 233 k.p.c. Sąd Okręgowy zważył, że zarzut ten nie może sprowadzać się do przedstawienia przez apelujących stanu faktycznego przyjętego na podstawie własnej oceny dowodów. Innymi słowy, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia powyższego przepisu nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. Natomiast powodowie nie wykazali, posługując się argumentami wyłącznie jurydycznymi, że Sąd Rejonowy naruszył ustanowione w art. 233 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodowej dowodów, tj. przekroczył granice swobody wyznaczone logiką, doświadczeniem życiowym, zasadami nauki bądź nie dokonał wszechstronnego rozważenia sprawy pomijając część materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie (tak też postanowienia SN z dnia 10 stycznia 2002r. II CKN 572/99 i z dnia 14 stycznia 2000 r. I CKN 1169/99, wyrok SN z dnia 9 grudnia 2009r. IV CSK 290/09, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 31 lipca 2013r. I ACa 698/13, wyrok SA w Łodzi z dnia 24 stycznia 2013r. I ACa 1075/12, wyroki SA w Warszawie z dnia 18 kwietnia 2013r. I ACa 1342/12 i z dnia 28 maja 2013r. VI ACa 1466/12). Z kolei z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia wynikało, że Sąd I Instancji oceniając wykazanie legitymacji czynnej

przez powodów dokonał wnikliwej analizy zgromadzonych dowodów przez nich zaferowanych, wyjaśnił, dlaczego nie uwzględnił części wniosków dowodowych, a co za tym idzie dokonał szczegółowej ich oceny.

Sąd Okręgowy zważył, że powodowie nie tylko nie przedstawili kart pokładowych, ale również zaniechali prób dowodzenia tej okoliczności za pomocą innych środków dowodowych, ograniczając się jedynie do wniosku o zobowiązanie pozwanego do przedłożenia listy pasażerów. W tym zaś zakresie Sąd Okręgowy zauważył, że przedstawienie listy, nawet gdyby do niego doszło, nie byłoby wystarczającym dowodem na okoliczność zgłoszenia się powodów na odprawę. Lista bowiem zawierałaby dane osobowe osób, które kupiły bilety i miały lecieć samolotem, a nie dane osób, które faktycznie zgłosiły gotowość przelotu. Tymczasem dyspozycja art. 3 ust. 2a rozporządzenia wyraźnie wskazywała, iż przyznanie odszkodowania powinno nastąpić po wykazaniu przez wnoszącego roszczenie, że nastąpiło faktyczne uczestnictwo powodów w przelocie. Dlatego zgodnie z w/w przepisem rezerwacja zostać miała potwierdzona, lot opłacony (w przypadku przelotu nieodpłatnego odszkodowanie nie przysługiwałoby), a pasażerowie mieli stawić się do odprawy. Do tego ostatniego momentu mogło zajść szereg okoliczności, np. zdarzenia losowe, nieopłacenie rezerwacji itp., które spowodować mogły, że pasażerowie nie byłiby gotowi do rozpoczęcia przelotu.

Ponadto trzeba również było zgodzić się ze zdaniem pozwanego, iż wskazane przez powodów przepisy, tj. art. 3 rozporządzenia WE 437/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdań statystycznych w odniesieniu do przewozu lotniczego pasażerów, frachtu i poczty oraz art. 202a ustawy z dnia 3 lipca 2002r. Prawo lotnicze nie nakładały na przewoźników lotniczych obowiązku przechowywania danych osobowych osób uczestniczących w poszczególnych przelotach między krajami członkowskimi Unii Europejskiej. Pierwszy z przepisów nakładał bowiem obowiązek przekazywania danych statystycznych (m.in. dotyczących ilości pasażerów), a nie konkretnie ich danych personalnych, natomiast art. 202a Prawa lotniczego nie dość, że nie dotyczył przechowywania list pasażerów, ale przekazywania danych o pasażerach najpóźniej na jeden dzień przed planowanym lotem, to jeszcze art. 202 a ust. 2 powyższego przepisu wyłączał stosowanie tego obowiązku do przelotów między państwami członkowskimi unii. Tym samym, skoro regulacje prawne nie nakładały obowiązku przechowywania przez przewoźników takich danych przez dłuższy okres czasu, a ponadto strona pozwana oświadczyła, że żądanej listy nie posiada, natomiast złożyła inne listy, dotyczące osób zgłoszonych do przelotu przez inne biura podróży i oświadczyła jednocześnie, że nie posiada podobnej listy od biura podróży obsługującego powodów, trudno byłoby z faktu nieprzedstawienia przez pozwanego listy wywodzić w oparciu o art. 233 § 2 k.p.c. skutki prawne dla niego niekorzystne.

Sąd Okręgowy podzielił także stanowisko Sądu I instancji co do tego, że całkowicie nietrafne były zarzuty powodów dotyczące nieprzedstawienia przez pozwanego dokumentów także w kontekście art. 6 k.c. To bowiem na powodach ciążył obowiązek wykazania prawdziwości swoich twierdzeń, a nie na pozwanym obowiązek wykazania okoliczności negatywnych, zaprzeczających twierdzeniom powodów.

Na marginesie jedynie Sąd Okręgowy wskazał, że powziął wątpliwości co do wykazania przez powodów dalszych przesłanek z art. 3 rozporządzenia. Powodowie bowiem nie przedstawili dowodów dokonania pełnej wpłaty za wycieczki, w ramach których jednym z świadczeń był przelot i powrót z K.. Dowody rezerwacji z biura podróży wskazywały jedynie na wpłatę zaliczki. Poza tym wydruki dołączone do pozwów nie mogły stanowić dowodu z dokumentu w rozumieniu art. 245 k.p.c. Nie zostało ono bowiem w ogóle podpisane i to przez osobę uprawnioną, ponadto w niniejszej sprawie zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego (tak wyrok z dnia 16 czerwca 2000 r. w sprawie IV CKN 59/00, wyrok z dnia 10 lipca 2009 r. sygn. akt II CSK 71/09) dla uznania kserokopii za dokument w rozumieniu przepisów k.p.c. niezbędne byłoby dodatkowo oświadczenie o istnieniu oryginału o treści i formie odwzorowanej kserokopią. Takim oświadczeniem byłoby umieszczone na kserokopii i zaopatrzone podpisem poświadczenie zgodności kserokopii z oryginałem, przy czym zgodnie z art. 129 § 2 k.p.c. zgodność z oryginałem musiałaby zostać poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem, radcą prawnym, rzecznikiem patentowym lub radcą Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, czego w niniejszej sprawie strona powodowa również nie dochowała, a pismo nie zostało ani podpisane, ani poświadczane za zgodność z oryginałem.

Jeśli natomiast pismo potraktowano by jako wydruk komputerowy, to stanowić mógł on jedynie "inny środek dowodowy", o którym mowa w art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c. Niemniej jednak nie można byłoby przyjąć, że oświadczenie zawarte w wydruku komputerowym było zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, a jedynie można byłoby przyjąć, że przedmiotowy środek dowodowy świadczył o istnieniu zapisu komputerowego określonej treści w chwili dokonywania wydruku (tak też SA w Łodzi w wyroku z dnia 4 grudnia 2013 r. I ACa 776/13). Ponadto dowód taki ma mniejsze znaczenie w postępowaniu i z reguły powinien mieć jedynie charakter pomocniczy, a nie decydujący o wykazaniu okoliczności szczególnie istotnej dla rozstrzygnięcia.

Dlatego też zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie sama rezerwacja dokonana za pośrednictwem biura podróży na kilka miesięcy przed przelotem, bez potwierdzenia opłaty przelotu i bez dowodu na stawiennictwo powodów do odprawy nie mogła być wystarczającym dowodem na posiadanie przez powodów potwierdzonej rezerwacji i odbycie zaplanowanego lotu.

Wobec niewykazania przez powodów legitymacji czynnej w postępowaniu rozważanie kwestii ewentualnego zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności zwalniających przewoźnika od odpowiedzialności odszkodowawczej za opóźnienie w przelocie było bezprzedmiotowe.

Z tych względów na mocy art. 385 k.p.c. apelacja powodów podlegała oddaleniu jako pozbawiona uzasadnionych podstaw. O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu, przewidzianej art. 98 k.p.c.

SSO Adrianna Szewczyk-Kubat